

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP)

ของโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา

Success Factors Affecting Implementation of Good Manufacturing

Practice System (GMP) of Royal Chitralada Projects

สมพิศ หนองแคน* จิระเสกข์ ศรีเมธสุนทร** อติณัฐ กาญจนพิบูลย์***

บทคัดย่อ

การศึกษาวัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) ในปัจจัยที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปัจจัยที่ 2 ทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจให้ความสำคัญ มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ปัจจัยที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ ปัจจัยที่ 4 การติดตามและปรับปรุงระบบ GMP อย่างต่อเนื่อง 2) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานในโรงงานผลิตอาหาร 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของหัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP และการมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบ GMP ให้กับโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ฯ ทั้ง 4 ปัจจัยและเพิ่มปัจจัยที่ 5 การประสานงานของหน่วยงานสนับสนุนและโรงงานผลิตอาหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบ GMP ให้กับโรงงานผลิตอาหาร โดยใช้ประชากรซึ่งเป็นหัวหน้าโรงงาน 11 คน และหัวหน้าหน่วยงานสนับสนุน 15 คน ในโครงการส่วนพระองค์ฯ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลจากแบบสอบถามจะนำมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์จะใช้วิธีการพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติตามระบบ GMP ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แต่เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่ 1, 2 และ 4 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยที่ 1, 2 และ 4 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ 3 ระดับความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง 2) หัวหน้าโรงงานที่มี เพศ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ไม่แตกต่างกัน ส่วนหัวหน้าโรงงานที่มี อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานในโรงงานผลิตอาหารแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP แตกต่างกัน 3) ผลการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนต่อปัจจัยที่ 1,2,3 และ 4 โดยให้ความเห็นว่า การปรับโครงสร้างองค์กรบ่อยครั้ง มีผลกระทบต่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบ GMP ของผู้บริหารในหน่วยงานสนับสนุน และพบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านระบบ GMP มีไม่เพียงพอ ส่วนปัจจัยที่ 5 หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนมีความเห็นว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานสนับสนุนและโรงงานผลิตอาหารมีการดำเนินระบบการจัดส่งและจัดเก็บเอกสารในระบบ GMP ไม่เป็นไปตามระบบเท่าที่ควร

คำสำคัญ : หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) , โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา

* นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Abstract

The purpose of this research are : 1) To study the opinion level of Production Manager about the success factors affecting implementation of Good Manufacturing Practice System (GMP); in the factor 1: Executive Manager attempts to proceed this system and constantly gives support; in factor 2: everyone in the organization is good understanding and collaboration; in factor 3: the resources are absolutely distributed by sufficiency; and in factor 4: constantly following and improving Good Manufacturing Practice. 2) To study and compare the opinions from Production Managers about the GMP success factors separated by gender, age, level of education and experience on food production. 3) To study the problems, obstacles and the suggestions from the heads of supporting about the GMP success factors, and the GMP participation with Royal Chitralada Projects in all 4 above factors; and in this case, the fifth factor is added, that is, the coordination between supporting and food factory to establish GMP. The population to be used in this research are: 11 of Production Managers and 15 of supporting from The Royal Chitralada Projects. The methods to collect information are: face to face interview and questionnaires; the results from interview were analyzed by descriptive methods, and the data from questionnaires were analyzed by Percentage, Arithmetic Mean, and Standard Deviation.

The result reveals: 1) The opinion levels of Production Managers about the GMP success factors are mostly agreed. However, when considering by factors, we found that, factor 1, 2 and 4 are mostly agreed, sorted in descending order by average; and the factors 3, the opinion levels are medium agreed. 2) The opinions of success factors affecting implementation of GMP of Production Managers with different gender were not different; and the opinions of success factors affecting implementation of GMP from Production Managers with difference of age, level of education and experience in different food productions were different. 3) The results from interviewing with heads of supporting for the factor 1, 2, 3 and 4 reveal the problem from frequently reorganizing that made big effect on GMP process and found that there was not enough man to work on. Finally, the fifth factor, the heads of supporting suggested about the coordination between supporting and food factory in the line of delivery and the GMP documents storing were not good enough.

Keywords : Good Manufacturing Practice System (GMP), Royal Chitralada Projects

1. บทนำ

ทิศทางของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงสู่การบริโภคที่เน้นความปลอดภัยเป็นสำคัญ เนื่องจากความปลอดภัยของอาหารเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ และยังเกี่ยวข้องกับระบบสาธารณสุขที่ส่งผลต่อสุขภาพและอนามัยของประชากร ปัจจุบันสถานการณ์การค้าโลกมีความเปลี่ยนแปลงจากระเบียบการค้าโลกเริ่มมีความเข้มข้นขึ้น อีกทั้งผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศที่เป็นตลาดสำคัญของไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ประชากรส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงมีความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย

ดังนั้นประเทศนำเข้าหลายประเทศ จึงมีการกำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นเงื่อนไขสำคัญในการค้าสินค้าอาหารมากขึ้น เช่นมาตรฐานระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) ระบบ HACCP และ ISO 9001 ซึ่งมาตรฐานเหล่านี้เป็นกติกาสากลด้านคุณภาพที่ทุกองค์กรต้องพัฒนาให้ได้มาตรฐานดังกล่าว [1]

ส่วนประเทศไทยนั้นได้นำระบบ GMP มาบังคับใช้เป็นกฎหมายสำหรับการผลิตอาหารหลายประเภท โดยได้นำแนวทางข้อกำหนดตามมาตรฐานสากล (GMP Codex) มาปรับรายละเอียดให้เข้มข้นและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ผลิตอาหาร เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริง ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการตามระบบ GMP คือองค์กรเป็นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น่าเชื่อถือ ลดการสูญเสียจากความคิดพลาดในการผลิต เพิ่มความสามารถในการแข่งขันธุรกิจ [1] และเนื่องจากอุตสาหกรรมอาหารมักเริ่มต้นมาจากการผลิตขนาดเล็ก บางรายขยายกิจการขึ้นมาจนเป็นโรงงาน ดังนั้นจึงอาจจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการให้สอดคล้องกับระบบ GMP ผู้ประกอบการจึงมีบทบาทหน้าที่ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนที่จำเป็น และในฐานะผู้นำองค์กรควรผลักดันให้พนักงานทุกคนตระหนักถึงความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารดังกล่าว [2]

จากความสำคัญของระบบ GMP ผู้บริหารของโครงการส่วนพระองค์ฯ ได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงมีการนำระบบ GMP มาใช้ในโรงงานผลิตอาหาร จนได้รับการรับรองระบบ GMP จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แต่ในความสำเร็จยังพบว่ามีบางปัจจัยที่น่าจะเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามระบบ GMP ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ของโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ฯ เฉพาะโรงงานผลิตอาหารที่ได้รับรองระบบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาในโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ฯ และโรงงานผลิตอาหารแห่งอื่น ที่ต้องการจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือเพื่อพัฒนาสู่ระบบคุณภาพที่สูงขึ้น เช่น ระบบ HACCP

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ในปัจจัยที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปัจจัยที่ 2 ทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจให้ความสำคัญมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ปัจจัยที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ ปัจจัยที่ 4 การติดตามและปรับปรุงระบบ GMP อย่างต่อเนื่อง

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานในโรงงานผลิตอาหาร

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของหัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP และการมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบ GMP ให้กับโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ฯ ทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าว และเพิ่มปัจจัยที่ 5 การประสานงานของหน่วยงานสนับสนุนและโรงงานผลิตอาหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบ GMP ให้กับโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ฯ

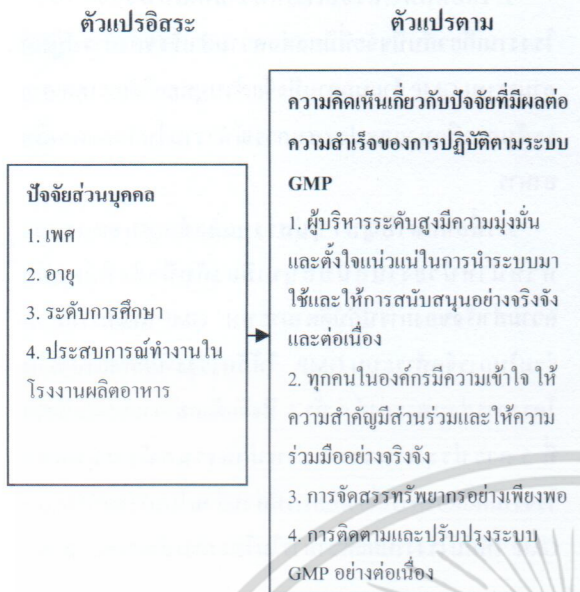
3. สมมติฐานการวิจัย

หัวหน้าโรงงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP แตกต่างกัน

4. กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มาปรับใช้กับโครงการส่วนพระองค์ฯ ซึ่งมีการทำระบบ GMP [3] ระบุว่าการนำมาตรฐานฯ ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยไปใช้ในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง 2. ทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจ ให้ความสำคัญ มีส่วนร่วม และให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง 3. การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ 4. การติดตามและปรับปรุงระบบการจัดการอาชีวอนามัย และความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวความคิดเพื่อใช้กับระบบ GMP ในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งข้อมูลตามลักษณะของตัวแปรออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ หัวหน้าโรงงานจำนวน 11 คน จากโรงงานผลิตอาหารที่ได้รับการรับรองระบบ GMP และหัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนจำนวน 15 คน จากหน่วยงานสนับสนุนในโครงการส่วนพระองค์ฯ

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

5.2.1 หัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหาร 11 แห่ง

- 1) ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล
- 2) ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP 4 ปัจจัย

5.2.2 หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุน 15 หน่วยงาน

ผู้วิจัยศึกษา 5 ประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ด้านปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของทั้ง 4 ปัจจัย และปัจจัยที่ 5 การประสานงานของหน่วยงานสนับสนุนและโรงงานผลิตอาหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบ GMP ให้กับโรงงานผลิตอาหาร

5.3 ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคมถึง เดือนกันยายน 2552

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามใช้เก็บข้อมูลจากหัวหน้าโรงงาน และแบบสัมภาษณ์ใช้เก็บข้อมูลจากหัวหน้าหน่วยงานสนับสนุน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในโรงงานผลิตอาหาร และประเภทของผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP จำนวน 43 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราวัด Likert Scale มีค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และรอรับคืนจากหัวหน้าโรงงาน จากนั้นตรวจสอบความถูกต้อง ของแบบสอบถามที่ได้รับทั้ง 11 ชุด และผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนด้วยตนเองครบ 15 คน

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Window โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา นำเสนอค่าสถิติเป็นจำนวนร้อยละในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล และนำเสนอค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในส่วนของระดับความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเกี่ยวกับความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบพรรณนา

8.1 การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีการต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ของโรงงานผลิตอาหารอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ระดับค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีการต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ของโรงงานผลิตอาหารอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ระดับค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีการต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ของโรงงานผลิตอาหารอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

ระดับค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีการต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ของโรงงานผลิตอาหารอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย

ระดับค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีการต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ของโรงงานผลิตอาหารอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

8.2 การแปลความหมายของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ใช้เกณฑ์ [4] ดังนี้

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.000-0.999 หมายถึง ระดับความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงาน ไม่แตกต่างกันมาก

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 1 ขึ้นไปหมายถึง ระดับความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานแตกต่างกันมาก

9. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	5	45.5
หญิง	6	54.5
รวม	11	100.0
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	2	18.2
มากกว่า 30-40 ปี	6	54.5
มากกว่า 40-50 ปี	3	27.3
รวม	11	100.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	9.1
ปริญญาตรี	9	81.8
สูงกว่าปริญญาตรี	1	9.1
รวม	11	100.0
ประสบการณ์ทำงานในโรงงานผลิตอาหาร		
น้อยกว่า 5 ปี	2	18.2
5-10 ปี	3	27.3
มากกว่า 10 ปี	6	54.5
รวม	11	100.0

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) ทั้ง 4 ปัจจัย โดยภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ปัจจัยที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	4.26	0.525	เห็นด้วยมาก	1
ปัจจัยที่ 2 ทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจให้ความสำคัญมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง	3.68	0.778	เห็นด้วยมาก	2
ปัจจัยที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ	3.29	0.912	เห็นด้วยปานกลาง	4
ปัจจัยที่ 4 การติดตามและปรับปรุงระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอย่างต่อเนื่อง	3.66	0.988	เห็นด้วยมาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	3.72	0.800	เห็นด้วยมาก	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหาร เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) ที่มีเพศแตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ	เพศ					
	เพศชาย			เพศหญิง		
	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	μ	σ	ระดับความคิดเห็น
ปัจจัยที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	4.30	0.274	เห็นด้วยมาก	4.17	0.408	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยที่ 2 ทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจให้ความสำคัญมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง	3.72	0.652	เห็นด้วยมาก	3.66	0.517	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ	3.34	0.824	เห็นด้วยปานกลาง	3.24	0.602	เห็นด้วยปานกลาง
ปัจจัยที่ 4 การติดตามและปรับปรุงระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอย่างต่อเนื่อง	3.78	0.829	เห็นด้วยมาก	3.57	0.831	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	0.645	เห็นด้วยมาก	3.66	0.590	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหาร เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) ที่มีอายุแตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ	อายุ								
	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี			มากกว่า 30-40 ปี			มากกว่า 40-50 ปี		
	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	μ	σ	ระดับความคิดเห็น
ปัจจัยที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	4.00	0.000	เห็นด้วยมาก	4.17	0.408	เห็นด้วยมาก	4.50	0.000	เห็นด้วยมากที่สุด
ปัจจัยที่ 2 ทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจให้ความสำคัญมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง	3.34	0.092	เห็นด้วยปานกลาง	3.59	0.644	เห็นด้วยมาก	4.11	0.254	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ	2.65	0.502	เห็นด้วยปานกลาง	3.24	0.668	เห็นด้วยปานกลาง	3.81	0.456	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยที่ 4 การติดตามและปรับปรุงระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอย่างต่อเนื่อง	2.85	0.212	เห็นด้วยปานกลาง	3.58	0.794	เห็นด้วยมาก	4.37	0.379	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.21	0.202	เห็นด้วยปานกลาง	3.65	0.629	เห็นด้วยมาก	4.20	0.272	เห็นด้วยมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหาร เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ	ระดับการศึกษา								
	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	μ	σ	ระดับความคิดเห็น
ปัจจัยที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	4.50	0.000	เห็นด้วยมากที่สุด	4.28	0.264	เห็นด้วยมาก	3.50	0.000	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยที่ 2 ทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจให้ความสำคัญมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง	3.93	0.000	เห็นด้วยมาก	3.73	0.570	เห็นด้วยมาก	3.07	0.000	เห็นด้วยปานกลาง
ปัจจัยที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ	3.29	0.000	เห็นด้วยปานกลาง	3.32	0.747	เห็นด้วยปานกลาง	3.00	0.000	เห็นด้วยปานกลาง
ปัจจัยที่ 4 การติดตามและปรับปรุงระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอย่างต่อเนื่อง	4.10	0.000	เห็นด้วยมาก	3.62	0.874	เห็นด้วยมาก	3.60	0.000	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.96	0.000	เห็นด้วยมาก	3.74	0.614	เห็นด้วยมาก	3.29	0.000	เห็นด้วยปานกลาง

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหาร เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ที่มีประสบการณ์ทำงานในโรงงานผลิตอาหารแตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ	ประสบการณ์ทำงานในโรงงานผลิตอาหาร								
	น้อยกว่า 5 ปี			5-10 ปี			มากกว่า 10 ปี		
	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	μ	σ	ระดับความคิดเห็น
ปัจจัยที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	4.25	0.354	เห็นด้วยมาก	3.83	0.289	เห็นด้วยมาก	4.42	0.204	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยที่ 2 ทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจให้ความสำคัญมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง	3.47	0.283	เห็นด้วยปานกลาง	3.05	0.366	เห็นด้วยปานกลาง	4.08	0.305	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ	3.29	0.403	เห็นด้วยปานกลาง	2.43	0.514	เห็นด้วยน้อย	3.72	0.336	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยที่ 4 การติดตามและปรับปรุงระบบ GMP อย่างต่อเนื่อง	3.65	0.919	เห็นด้วยมาก	2.87	0.666	เห็นด้วยปานกลาง	4.07	0.585	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.67	0.490	เห็นด้วยมาก	3.05	0.459	เห็นด้วยปานกลาง	4.07	0.358	เห็นด้วยมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

10.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหารที่ได้รับการรับรองระบบ GMP ในโครงการส่วนพระองค์ ฯ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.5 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 30 ปีถึง 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.5 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.8 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.5 ของประชากร

10.2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) ของหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหาร

จากการวิเคราะห์โดยพิจารณาภาพรวมของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP พบว่าหัวหน้าโรงงานมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก พิจารณาจากค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 3.72 และระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก พิจารณาจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.800 เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นในแต่ละปัจจัยแล้วพบว่า มีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง อยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวินิตา สุขหล้า [5] ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่าหัวหน้าโรงงานมีความคิดเห็นที่ผู้บริหารระดับสูงของโรงงานผลิตอาหารให้การสนับสนุนการจัดทำระบบ GMP ให้ดำเนินการได้ด้วยดี โดยมีการกำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรให้ระบบ GMP เป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายองค์กร แต่อย่างไรก็ตามหัวหน้าโรงงานมีความคิดเห็นที่ผู้บริหารระดับสูงของโรงงานผลิตอาหารยังให้การสนับสนุนด้านการจัดสรรทรัพยากรไม่เพียงพอ ทั้งนี้การที่ระบบจะดำเนินไปได้ดีนั้น ผู้บริหารระดับสูงจะต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบมาใช้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 2 ทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจให้ความสำคัญมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง จัดอยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวินิตา สุขหล้า [5] ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่าหัวหน้าโรงงานมีความคิดเห็นที่ทุกคนในองค์กรเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการนำระบบ GMP ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และมีการแต่งตั้งผู้มีหน้าที่จัดทำระบบ GMP แต่อย่างไรก็ตามหัวหน้าโรงงานยังมีความคิดเห็นที่บุคลากรบางส่วนขาดความเอาใจใส่งานด้านระบบ GMP ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากขาดความเข้าใจในการปฏิบัติที่ถูกต้อง และหากทุกคนในองค์กรไม่เข้าใจหรือไม่ให้ความร่วมมือ ระบบก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ พร้อมทั้งจะไม่สามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี จึงควรให้มีการฝึกอบรมเพื่อกระตุ้นให้มีความสนใจงานมากขึ้น

ปัจจัยที่ 4 การติดตามและปรับปรุงระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอังฉรา จงทัตถิณาวัตร [6] ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่าหัวหน้าโรงงานให้ความคิดเห็นที่โรงงานผลิตอาหารได้มีการตรวจติดตามภายในองค์กรตามแผนที่วางไว้ และเมื่อพบเห็นสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดจะมีการดำเนินการแก้ไข แต่อย่างไรก็ตามหัวหน้าโรงงานมีความคิดเห็นว่าการรักษาระบบ GMP ทำให้เกิดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายและเวลา อีกทั้งมีความคิดเห็นว่าการได้รับการรับรองระบบไม่มีผลต่อส่วนแบ่งการตลาดและยอดขายสินค้าเท่าใดนัก แต่ถึงอย่างไรการติดตามและปรับปรุงระบบ GMP อย่างต่อเนื่อง เป็นสิ่งที่หัวหน้าโรงงานต้องตระหนัก ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทวนสอบระบบ GMP ที่ดี

ปัจจัยที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอังฉรา จงทัตถิณาวัตร [6] ที่กล่าวไว้ว่าผู้จัดการฝ่ายผลิตให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ 3 อยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่าหัวหน้าโรงงานมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านการจัดทำระบบเอกสารนั้นมีประสิทธิภาพดี แต่อย่างไรก็ตามมีความคิดเห็นที่ทรัพยากรบางอย่างที่มีอยู่อาจมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ เช่นเครื่องจักรที่มีสภาพเก่าและงบประมาณในการสนับสนุนให้จัดซื้อเครื่องจักรดังกล่าวค่อนข้างมีจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วรพัฒน์ ต๊ะพงษ์ [7] ที่กล่าวไว้ว่า ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน GMP จะพบปัญหาพื้นที่ไม่เพียงพอ ปัญหาด้านเทคโนโลยี การขาดความร่วมมือของพนักงาน และปัญหาเรื่องเงินทุน ซึ่งทุกข้อกำหนดที่กล่าวมานั้นควรจะต้องมีการปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม จึงจะทำให้การจัดทำระบบ GMP เกิดความสำเร็จได้ แต่ทั้งนี้เนื่องจากโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ ฯ เป็นองค์กรราชการ ดำเนินกิจการแบบโครงการทดลอง ซึ่งไม่มุ่งเน้นผลกำไรเป็นหลัก ทำให้งบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนด้านการจัดสรรทรัพยากรค่อนข้างมีจำกัด แต่อย่างไรก็ตามทรัพยากรถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินการของระบบ GMP หากมีทรัพยากรไม่เพียงพอระบบก็อาจดำเนินไม่ได้ไม่เท่าที่ควร

10.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าโรงงานกับระดับความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP

1. หัวหน้าโรงงานที่เพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวินิตา สุขหล้า [5] และอัจฉรา จงทัตถิณาวัตร [6] ทั้งนี้เนื่องจากหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหารทั้งเพศชายและเพศหญิงปฏิบัติงานภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหารสูงสุดคนเดียวกัน ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ เหมือนกันจึงอาจส่งผลให้ความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานเป็นไปในทางเดียวกัน ดังนั้นปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศที่แตกต่างกันจึงไม่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหารที่ปฏิบัติตามระบบ GMP

2. หัวหน้าโรงงานที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวินิตา สุขหล้า [5] และอัจฉรา จงทัตถิณาวัตร [6] ทั้งนี้เนื่องจากอายุของบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการ และระดับวุฒิภาวะ ในคนปกติเมื่ออายุมากขึ้นระดับวุฒิภาวะสูงขึ้นตามวัย ประสบการณ์มากขึ้น ความคิดอ่านและการมองปัญหาได้ชัดเจนถูกต้องตามความเป็นจริง

มากขึ้น ความคิดและการกระทำจะปรับเปลี่ยนตามวัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา ฉัตรชัยพลรัตน์ [8] ซึ่งกล่าวไว้ว่า หญิงวัยกลางคนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความรู้และเจตคติเกี่ยวกับอาหาร และโภชนาการแตกต่างกัน ทั้งนี้หัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ ฯ ที่มีอายุแตกต่างกันนั้น ถึงแม้จะอยู่ภายใต้กฎระเบียบและข้อบังคับเดียวกัน แต่ก็มีความคิดเห็นต่อปัจจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ที่แตกต่างกัน ดังนั้นอายุของหัวหน้าโรงงานที่แตกต่างกัน จึงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหารที่ปฏิบัติตามระบบ GMP

3. หัวหน้าโรงงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ ใจคำ [9] ที่กล่าวไว้ว่าปัจจัยด้านระดับการศึกษาของพนักงานที่แตกต่างกันจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่าหัวหน้าโรงงานที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ถึงแม้จะได้รับรู้ข่าวสารในองค์กร หรือ ได้รับการฝึกอบรมในด้านต่างๆ เหมือนกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับระบบ GMP แต่หัวหน้าโรงงานที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันนั้นก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ ดังนั้นระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหารที่ปฏิบัติตามระบบ GMP

4. หัวหน้าโรงงานที่มีประสบการณ์ทำงานในโรงงานผลิตอาหารแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณานิ สุนทรราช [10] ซึ่งกล่าวไว้ว่า พนักงานที่มีประสบการณ์ทำงานในโรงงานนม ตำแหน่งงานและการได้รับการฝึกอบรมที่ต่างกัน มีเจตคติต่อการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) นมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยพนักงานที่มีประสบการณ์ทำงานในโรงงานนมมากกว่า 10 ปี มีเจตคติดีกว่าพนักงานที่มีประสบการณ์ทำงานในโรงงานนมต่ำกว่า 6 ปี ดังนั้นจากงานวิจัยนี้ซึ่งพบว่า หัวหน้าโรงงานทุกคนมีประสบการณ์ที่ต่างกัน ส่งผล

ให้มีารรับรู้ต่างกัน ย่อมมีความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่แตกต่างกัน ดังนั้นประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน จึงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของหัวหน้าโรงงานของโรงงานผลิตอาหารที่ปฏิบัติตามระบบ GMP

10.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของหัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนของโรงงานผลิตอาหาร เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP

ปัจจัยที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานสนับสนุนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจแน่วแน่ในการนำระบบ GMP มาใช้ และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนมีความคิดเห็นว่าการปรับโครงสร้างองค์กรบ่อยครั้งมีผลกระทบต่อการทำงานของผู้บริหารของหน่วยงานสนับสนุน ด้านความเข้าใจระบบ GMP ในหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยเสนอแนะว่าไม่ควรปรับโครงสร้างองค์กรบ่อยครั้ง เพราะจะเกิดผลกระทบดังกล่าว

ปัจจัยที่ 2 บุคลากรทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจให้ความสำคัญ มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง

หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนมีความคิดเห็นว่าบุคลากรของหน่วยงานสนับสนุนบางส่วนขาดความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานด้านระบบ GMP ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจกับบุคลากรหรือให้สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน และให้ความรู้ด้านระบบ GMP โดยการฝึกอบรมให้กับบุคลากร

ปัจจัยที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ

หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนมีความคิดเห็นว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านระบบ GMP ไม่เพียงพอในการทำกิจกรรมการตรวจติดตามภายใน และบางหน่วยงานยังขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน โดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดหาบุคลากร และอุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ

ปัจจัยที่ 4 การติดตามและปรับปรุงการจัดทำระบบ GMP ในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาบางอย่างไม่สามารถแก้ไขได้โดยทันที เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น บุคลากรไม่เพียงพอ โดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น และแก้ไข

ปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ เพราะอาจส่งผลกระทบต่อเนื้อหาของงาน เช่น กิจกรรมการตรวจติดตามภายในระบบ GMP ที่ไม่ต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 5 การประสานงานของหน่วยงานสนับสนุนและโรงงานผลิตอาหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบ GMP ให้กับโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ ฯ

หัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนมีความคิดเห็นว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานสนับสนุนและโรงงานผลิตอาหารในด้านการจัดส่งและจัดเก็บเอกสารระบบ GMP ในบางโรงงานยังไม่เป็นไปตามระบบเท่าที่ควร ซึ่งทางโรงงานควรมีระบบการจัดเก็บ ให้เป็นไปตามระบบ

11. ข้อเสนอแนะ

11.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยให้กับโรงงานผลิตอาหารในโครงการส่วนพระองค์ ฯ

1. สถานที่ตั้งและอาคารผลิต ควรมีการแก้ไขและปรับปรุงโครงสร้างอาคารการผลิตให้ถูกต้องตามระบบ GMP
2. เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ผลิต ควรมีการปรับปรุงบางส่วนที่มีสภาพเก่า ให้มีสภาพใช้งานได้อย่างเต็มกำลัง
3. การควบคุมกระบวนการผลิต ควรมีการสร้างคลังสินค้าเพิ่มเนื่องจากปัจจุบันกำลังการผลิตมากขึ้น ทำให้บริเวณจัดเก็บสินค้าไม่เพียงพอ
4. การสุขาภิบาล ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำ ห้องสุขาให้เพียงพอกับจำนวนของบุคลากร
5. การบำรุงรักษาและการทำความสะอาด ควรมีการซ่อมบำรุงเครื่องจักรอย่างต่อเนื่อง
6. บุคลากรและสุขลักษณะ ควรฝึกอบรม เพื่อปลูกจิตสำนึกให้กับบุคลากร ให้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบ GMP ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยให้กับหน่วยงานสนับสนุนการจัดทำระบบ GMP ในโครงการส่วนพระองค์ ฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ไม่ควรมีการปรับโครงสร้างองค์กรบ่อยครั้ง เพราะจะทำให้ผู้บริหารของหน่วยงานสนับสนุนแต่ละสายบังคับบัญชาต้องศึกษานานในด้านนั้นใหม่ อาจปรับตัวไม่ทัน

2. ควรกระตุ้นให้บุคลากรของหน่วยงานสนับสนุนมีความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานมากขึ้น และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับบุคลากร

3. ควรดำเนินกิจกรรมการตรวจติดตามภายในด้านระบบ GMP ให้ต่อเนื่อง เพราะกิจกรรมนี้เป็นการทวนสอบความถูกต้อง และมีผลต่อการคงอยู่ของระบบ GMP

11.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบ GMP ของภาคเอกชนเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลของการศึกษาของโรงงานผลิตอาหารในส่วนราชการ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. 2546. การตรวจประเมินสถานที่ผลิตอาหารด้วยตนเองตามหลักเกณฑ์ GMP สุบลักษณ์ทั่วไป. กรุงเทพฯ : กองควบคุมอาหาร.
- [2] กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2551. บทบาทของผู้บริหารอุตสาหกรรมอาหารไทยต่อการจัดทำระบบ GMP และ HACCP. [Online]. Available : <http://boc.dip.go.th/Portals/0/download/DataSupport/Other/GMP.doc>.
- [3] สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. 2547. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย. [Online]. Available : <http://www.tisi.go.th/18000/18001.htm>.
- [4] ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] วินิตา สุดหล้า. 2551. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติตามระบบมาตรฐานหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) ของอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- [6] อัจฉรา จงทัตย์ฉัตร. 2550. ศึกษาในระดับความรู้เกี่ยวกับระบบ GMP ของผู้จัดการฝ่ายผลิตของสถานประกอบการอาหารที่ได้การรับรองระบบจากสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ (สรอ.). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [7] วรพัฒน์ ต๊ะพงษ์. 2542. ศึกษามาตรฐาน Good Manufacturing Practice (GMP) ของอุตสาหกรรมผลิตยาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [8] จันทิมา ฉัตรชัยพลรัตน์. 2544. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ความรู้ และทัศนคติที่มีต่ออาหารและโภชนาการของหญิงวัยกลางคนในเขตกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- [9] ณรงค์ ใจกล้า. 2543. ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบความปลอดภัยในโรงงานผลิต : กรณีศึกษาพนักงานซ่อมบำรุงรักษา บริษัทซีเมนส์ จำกัด ในโครงการรถไฟฟ้ามหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [10] อรุณฉานี สุนทรรัช. 2546. ศึกษาในระดับความรู้และเจตคติต่อหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) นมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ของพนักงานในสถานประกอบการผลิตนมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของโรงงานแปรรูปนมพร้อมดื่มขนาดกลางและขนาดเล็กให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ GMP นมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้